

Programma 5

Mens, Zorg en

Inkomen

5.1 Wat wilden we bereiken en wat hebben we ervoor gedaan?

Beleidskader Sociaal Domein

In juli 2021 is het Beleidskader Sociaal Domein vastgesteld en daarmee de visie op het brede sociaal domein voor de komende periode. In deze visie doet iedereen naar vermogen mee en zijn inwoners met elkaar verbonden. Het samenspel tussen onze inwoner en de gemeenschap zetten we hierbij meer centraal.

Veel vraagstukken in het sociaal domein zijn individueel niet op te lossen. Eenzaamheid, overgewicht, armoede, overlast of verslaving hebben vaak een directe persoonlijke aanleiding, maar gedijen in positieve of negatieve zin in een gemeenschap. Onze visie is om de gemeenschap een centralere plek te geven bij het definiëren én het oplossen van vraagstukken en hierbij gebruik te maken van het initiatief en ondernemerschap dat in de samenleving aanwezig is.

De opgave die wij ons hierbij stellen is dan ook:

Iedereen doet naar vermogen mee. Inwoners kijken naar elkaar om en voelen zich verbonden

Op basis van de visie in het Beleidskader Sociaal Domein zijn vier inhoudelijke doelen vastgesteld die voor de komende periode richtinggevend zijn voor de ontwikkeling van het sociaal domein en de daarvoor te maken keuzes. Deze vier doelen zijn:

1. Zelf vitaal worden en blijven
2. Inclusieve samenleving
3. Eerder erbij en integrale ondersteuning
4. Doelmatige inzet van middelen

Het beleidskader sociaal domein is in 2022 een bruikbare en inspirerende leidraad gebleken bij de integrale aanpak van vraagstukken in het sociaal domein. Zowel bij geplande onderwerpen als bij vraagstukken die zich in 2022 onverwachts aandienden. In 2022 zijn de hoofddoelen geconcretiseerd, en meer inhoudelijke geladen, in de uitwerking van de opgave Mens en Zorg als onderdeel van het college-akkoord.

Zelf vitaal worden en blijven

Het eerste doel uit het Beleidskader Sociaal Domein gaat over inwoners en hun eigen verantwoordelijkheid om gezond en fit te blijven, zich te blijven ontwikkelen, weerbaar te zijn, deel te nemen, actief te zijn en er te zijn voor een ander. Dit vraagt om een meer preventieve aanpak van vraagstukken en de ontwikkeling van activiteiten gericht op voorlichting, vaardigheden, beschikbaarheid en toegankelijkheid.

Als gemeente zetten we structureel flink in op dit onderwerp door de subsidiëring van verenigingen, de inzet van buurtsport en voorlichting over bijvoorbeeld dementie en langer thuis. Met de uitwerking van de opgave mens en zorg en het lokaal preventie akkoord hebben we de basis gelegd voor een doelgerichte meerjarige aanpak.

Inclusieve samenleving

Met het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein stimuleren we de verbinding tussen buurtgenoten en wijkbewoners met het oog op signalering en netwerkontwikkeling. Het moet voor de inwoner ook gemakkelijker worden om initiatief te nemen.

In 2022 zijn initiatieven uit de samenleving zo goed mogelijk ondersteund. We stimuleren hiermee de verbinding tussen inwoners. Om dat structureel beter te kunnen doen is er meer aanwezigheid in de wijken en buurten nodig, evenals een nieuw subsidiebeleid. Beiden krijgen in 2023 verder handen en voeten. Met de invulling van de basisvoorziening welzijn geven we een impuls aan wijkgericht werken.

Eerder erbij en integrale ondersteuning

De derde doelstelling uit het Beleidskader betreft de verbinding tussen (met name) professionals: eerder, integraler en sneller. Dit gaat over heldere procesregie, informatie delen en expertise naar voren brengen in de keten waardoor preventie wordt gestimuleerd.

In 2022 is de inzet van procesregie gecontinueerd, evenals die van de wijk-GGD-er en POH-Jeugd. Deze vervullen een cruciale rol in de verbinding tussen professionals. In dit jaar is op veel vlakken een goede basis gelegd om deze verbindingen ook structureel te versterken en kennis meer preventief in te zetten. Voorbeelden daarvan liggen in de doorontwikkeling van de toegang, de invulling van de regiovisie jeugd en de invulling van het preventie akkoord.

Doelmatige inzet van middelen

Het Beleidskader Sociaal Domein gaat ook over verdeling van steeds schaarsere collectieve middelen. Waar wel en niet van te zijn, hoe te sturen en te investeren. Effectmeting en waar mogelijk de koek groter maken.

In 2022 is een volgende stap gezet in het integraler werken aan vraagstukken in het sociaal domein, en daarmee naar een effectievere inzet van middelen. Een voorbeeld daarvan is de subsidietender die is uitgevoerd voor de basisvoorziening welzijn waarbij integraliteit en doelgerichtheid moeten leiden tot een effectievere inzet van BCF-middelen. Met name op het gebied van jeugd is extra ingezet om kosten beheersbaar te houden.

Naast schaarsheid in financiële middelen bleek in 2022 krapte op de arbeidsmarkt steeds bepalender te gaan worden voor het wel of niet kunnen leveren van passende ondersteuning. Met het loket WIZ, klantmanagers en aanbieders zijn afspraken gemaakt om te waarborgen dat inwoners met de grootste zorgvraag prioriteit blijven houden.

Lokaal jeugdbeleid

In 2021 is gestart met het vormgeven van een nieuwe jeugdnota. De beleidsnota sociaal domein is hiervoor leidend. Door in te zetten op talentontwikkeling, participatie en een verbinding met lokale werkgevers wordt het jongerenwerk ingezet om 'de weg naar meedoen' vorm te geven.

In 2022 is er gestart met de opgave Mens & Zorg, waaronder een uitvoeringsplan met samenhangend, preventief lokaal jeugdbeleid. Het beleidskader Sociaal Domein is daarin leidend en talentontwikkeling, participatie en preventie zijn daarin belangrijke pijlers.

Dementievriendelijke Gemeente

In 2022 gaan we verder met de uitvoering van het door de raad vastgestelde Plan van Aanpak van het project Dementievriendelijke Gemeente (DVG). De in het plan opgenomen actiepunten dienen een bijdrage te leveren aan het vergroten van de bewustwording en kennis over dementie, mede door het inzetten van allerlei communicatie- instrumenten. Tevens vindt er in 2022 een eerste voortgangsevaluatie plaats van het project.

In 2022 is uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak van het project Dementievriendelijke Gemeente (DVG). Hiervoor zijn onder andere themabijeenkomsten georganiseerd om bewustwording over dementie te vergroten. Er heeft een voortgangsevaluatie plaatsgevonden over de werkwijze van de projectstructuur. Hieruit zijn enkele aanbevelingen naar voren gekomen met betrekking tot efficiënte samenwerkingen en overleggen. In 2023 zullen de actiepunten uit het plan van aanpak verder opgepakt worden.

Programma Langer thuis / ondersteuning vitaal ouder worden

Het Project Langer Thuis, waarmee mogelijk wordt gemaakt dat kwetsbare inwoners in onze gemeente zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen, loopt ook in 2022 door. Onderdeel hiervan is het project 'Ons Huis, ons thuis' waarmee via brede woonadviesgesprekken en een Thuisscan een bijdrage wordt geleverd aan de bewustwording van met name ouderen.

Ook in 2022 is het project langer thuis voortgezet. Er zijn vanwege covid weinig brede woonadviesgesprekken gevoerd vanuit het project Ons Huis Ons Thuis. Medio 2022 is het besluit genomen om vanaf 2023 te stoppen met het project Ons Huis Ons Thuis. In overleg met de brede welzijnsorganisatie wordt bekeken op welke manier de beleidsdoelstellingen vanuit langer thuis bereikt kunnen worden.

Inzet op gezondheidspreventie

Afgelopen jaren is er door de coronacrisis minder gesport, is het sociale leven voor een deel stil komen te staan, is het stressniveau van jongeren verhoogd en voelen meer ouderen zich eenzaam. Hierdoor is het belang van een gezonde en sociale leefstijl gegroeid. Door in te zetten op een lokaal preventieakkoord, kan de gemeente Geertruidenberg aan de slag met gezondheidspreventie en bovenstaande thema's.

Een lokaal preventieakkoord bevat concrete maatregelen om roken, overgewicht en overmatig alcoholgebruik tegen te gaan. Daarnaast biedt het ruimte om in te zetten op achterliggende problematiek zoals schulden, armoede en eenzaamheid. De inhoud van het preventieakkoord komt tot stand door de inzet van verschillende partijen, zoals de GGD, scholen, sportverenigingen en inwoners zelf, zodat het aansluit bij de lokale uitdagingen van gemeente Geertruidenberg. Vanuit het Rijk zijn er gelden beschikbaar gesteld om met een lokaal preventieakkoord aan de slag te gaan.

In 2022 is het preventieakkoord opgesteld en samengevoegd met het sportakkoord, tot een lokaal sport- en preventieakkoord. Bij het opstellen van het akkoord zijn lokale partijen als het onderwijs, sportverenigingen, maatschappelijke partners en de GGD en betrokken. Inhoudelijk richt het preventieakkoord zich op het terugdringen van roken, overgewicht en alcohol- en verslavingsproblematiek. Vanuit het Rijk ontvangen we vanaf 2023 middelen om in onze gemeente met het preventieakkoord aan de slag te gaan.

Beschermd Wonen

Met ingang van 1 januari 2022 is de decentralisatie van Beschermd Wonen (BW) een feit. Aan de voorbereiding hiervan is de laatste tijd de nodige aandacht besteed. Met de implementatie van de 'Koerswijzer Beschermd Wonen' zorgen we dat we op alle leefgebieden (o.a. wonen, financiële redzaamheid, gezondheid) voorbereid zijn op de zorg voor inwoners met een indicatie BW. De hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde middelen worden in een regionale begroting opgenomen. In 2020 zijn nadere afspraken gemaakt over de afbakening van de doelgroep Beschermd Wonen. Het gevolg van deze afbakening is dat een aantal cliënten, waarvan de zorgomvang over het algemeen zwaar is, onder werking van de ambulante Wmo gaan vallen.

Vanuit het Rijk is deze decentralisatie wederom uitgesteld naar 1 januari 2024. De voorbereiding heeft desondanks in 2022 niet stil gelegen. Op 16 december 2021 is de Gemeenschappelijke Regeling BW door uw Raad vastgesteld. Vanaf die datum wordt gewerkt aan het toegangsproces en het monitoringsinstrument, zodat we op 1 januari 2024 voorbereid met deze nieuwe taak kunnen starten.

Vrijwillige inzet

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om burgers te ondersteunen bij het uitvoeren van hun vrijwilligerswerk. In 2022 zorgen we ervoor dat er een maatwerkaanbod is gerealiseerd voor vrijwilligers voor het volgen van cursussen en trainingen. Op die manier kan de gemeente ervoor zorgen dat vrijwilligers zich kunnen ontwikkelen in het uitvoeren van hun vrijwilligerstaak en dat zij zich hierin ondersteund voelen.

Cursussen en trainingen voor vrijwilligers worden al georganiseerd door de bestaande welzijnsorganisaties. In 2022 is het ontwikkelen van een maatwerkaanbod niet verder opgepakt door de subsidietender welzijn die werd uitgevoerd. We wilden hiermee wachten tot de brede welzijnsorganisatie is gestart. Het ontwikkelen van een maatwerkaanbod voor vrijwilligers is een van de ontwikkelpunten en dit nemen we mee in het werkplan voor de komende anderhalf jaar met Surplus Welzijn.

Multifunctionele Ontmoetingsplek (MOP)

In het Koningspark wordt een multifunctionele ontmoetingsplek (MOP) gerealiseerd waar buurtbewoners bij elkaar kunnen komen en bijvoorbeeld ook de mogelijkheid is (kleinschalig) een voordracht of optreden te geven. Daarnaast kan het een plek zijn waar jongeren bij elkaar komen en waar basisscholen natuureducatie geven. De MOP zal in de stijl van het Koningspark worden

vormgegeven. Om deze ontmoetingsplek in 2022 te realiseren wordt een investeringsbudget gevraagd.

In 2022 is de uitwerking van het plan voor de realisatie van de Multifunctionele Ontmoetingsplek (MOP) gemaakt. Er is tevens gewerkt aan de vergunningsaanvraag voor de MOP. In 2023 zal het vergunningentraject gestart worden. Afhankelijk van de ontwikkelingen, de vergunningsprocedure en de doorlooptijd, zal de MOP in 2023 gerealiseerd worden.

Integrale aanpak sociaal domein

In 2021 is een begin gemaakt aan de implementatie van integraal denken en werken binnen het sociaal domein met behulp van onder andere de brede toegang en de omgekeerde toets, met als doel om optimalisatie in de samenwerking te bevorderen en beter in te spelen op de behoeften van onze inwoners. In 2022 zal dit verder worden geïmplementeerd, doorontwikkeld en geëvalueerd. Onder andere zal de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een integrale verordening sociaal domein worden onderzocht.

De brede toegang is gerealiseerd in de vorm van ons loket Werk, Inkomen en Zorg (WIZ). Verbreding van deze toegang met het lokale welzijnsveld wordt weer opgestart wanneer de overeenkomst met de nieuwe Welzijnspartner (Surplus) van kracht wordt. Ook de ontwikkeling van een integrale verordening sociaal domein wordt in 2023 opgestart.

Hulp bij schulden

In 2021 is in het kader van de gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening gestart met vroegsignalering van schulden. Door vroegsignalering te monitoren kunnen we veel leren over hoe vroegsignalering in de praktijk gaat, welk bereik per interventie wordt gerealiseerd en hoeveel inwoners daadwerkelijk hulp aanvaarden en ontvangen. Door kennis en ervaring te delen kan de aanpak van vroegsignalering steeds verder ontwikkeld en verfijnd worden. Deze ontwikkeling en verfijning van de dienstverlening op het gebied van de vroegsignalering van schulden zal in 2022 worden voortgezet.

De randvoorwaarden en systemen zijn ingericht op de nieuwe wet, en in 2022 gaan we hiermee echt het verschil maken voor inwoners van onze gemeente. Een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening wordt vastgesteld eind 2021. De uitvoering zal plaats vinden in 2022. Daarnaast wordt de ondersteuning aan ondernemers met schulden verder vormgegeven. Wij verwachten voorsnog met de bestaande budgetten uit te komen. Deze verwachting is echter onder voorbehoud; mocht als gevolg van economische ontwikkelingen door corona meer aanspraak worden gemaakt op schuldhulpverlening dan zou dit kunnen leiden tot hogere kosten. De afgelopen jaren zijn de budgetten voor schuldhulpverlening niet volledig verbruikt. Dit is de reden dat we het huidige budget willen behouden, en op dit moment nog niet naar beneden bijstellen.

We hebben het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening in het jaar 2022 niet zien toenemen. Ook het aantal verwachte ZZP'ers met schuldenproblematiek bleef uit. We merken dat inwoners voorsnog een drempel voelen richting overheidsinstellingen, waarbij men 'pas' aanklopt als er nood aan de man is en een schuldhulpverleningstraject onvermijdelijk. Wat betreft

vroegsignalering hebben we deze extra wettelijke taak goed op de volgende manier kunnen oppakken.

Alle inwoners met betalingsachterstanden zijn benaderd en indien zij daar behoefte aan hadden ondersteund. Deze aanpak werpt zijn vruchten af. We worden vroegtijdig betrokken wanneer inwoners in de knel dreigen te komen en zetten vroegtijdige ondersteuning in. Het beleidsplan wat gepland was voor 2022 wordt in 2023 in de vorm van een uitvoeringskader 'Financiële zelfredzaamheid' gepresenteerd in de opgave mens en zorg en wordt de komende jaren verder geïmplementeerd in de werkwijze.

Uitwerking knelpuntennotitie Sociaal Domein Gemeentewinkel

Inleiding

Op 12 november 2020 heeft de raad voor het jaar 2021 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de onderstaande onderdelen. Tevens heeft de raad besloten bij de begrotingsbehandeling van 2022 een definitief besluit te nemen over de beschikbaar te stellen formatie voor die onderdelen. Het gaat daarbij om formatie voor het Loket, Schuldhulpverlening, Sociale Zaken en Inburgering. Dit is hieronder verder toegelicht.

Loket Werk, Inkomen en Zorg

Uit het visiedocument Naar een optimale toegang is als pilot tot 2022 het Loket Werk, Inkomen en Zorg voortgekomen met als doel multiproblematiek eerder te signaleren en integraal te behandelen waarbij de zorg voor de burger meer aan elkaar is verbonden en de ontschotting tussen de loketten en de samenwerking met onze partners wordt bevorderd. Vraagverheldering en procesregie zijn ondergebracht in het Loket. De vraagverhelderaars stellen de vraag achter de vraag en leiden de aanvragers naar het juiste loket of partner door.

De procesregisseurs worden zoveel als mogelijk ingezet om te voorkomen dat een zaak vastloopt en als een zaak toch is vastgelopen worden ze ingezet om de zaak weer in gang te zetten. Vanwege hun expertise worden ze echter ook steeds meer betrokken bij veiligheidsissues op het sociale vlak zoals bijvoorbeeld bij jeugd en verwarde personen. Maar ook is procesregie de verbindende schakel in de samenwerking met en integrale doorontwikkeling van het Loket met onze ketenpartners, bijvoorbeeld lokale huisartsen en GGZ en zorgen zij tevens voor de verbinding van de zorg en veiligheidspartners bij casuïstiek.

Voorgesteld wordt de huidig incidenteel toegekende 1,44 fte (52 uur per week) voor procesregie structureel te maken. Gedeeltelijke dekking (0,58 fte) kan gevonden worden uit de vacante functie van coördinator SWT. Voorgesteld wordt de tijdelijke functie van vraagverheldering van 0,5 fte uit te breiden. Reden hiervoor is dat de openstelling van het Loket 32 uur per week formatie vergt terwijl maar 18 uur per week beschikbaar is. De overige uren gaan ten koste van reguliere werkzaamheden binnen het sociaal domein die hierdoor teveel in de verdrukking komen. Uitbreiding naar (0,75 fte) 24 uur per week is nodig. In totaal is structureel nodig € 124.000 om de werkzaamheden voort te kunnen zetten van het Loket met onze in- en externe partners.

Schuldhulpverlening

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet schuldhulpverlening op 1 januari 2021 zijn de taken toegenomen. Bovendien is vanwege een wetswijziging in het Burgerlijk Wetboek het adviesrecht in de loop van 2021 erbij gekomen. De wijziging van de wet nodigt gemeenten uit om tot een veelomvattende aanpak te komen en beschermingsbewind integraal onderdeel uit te laten maken van de lokale keten van het schuldendomein. De verwachting is dat de huidige incidenteel

toegekende 0,5 fte toereikend is om de genoemde taken te verrichten. In totaal is structureel € 39.000 nodig om de werkzaamheden te kunnen voortzetten.

Sociale Zaken

De behandeling van bezwaar-, beroepszaken en voorlopige voorzieningen is aan wettelijke procedures en termijnen gebonden en vereisen een grote mate van zorgvuldigheid. Daarnaast heeft de wetgever de Participatiewet strak ingeregeld. Waar mogelijk wordt mediation toegepast en wordt steeds vaker de grenzen opgezocht van wetgeving zodat meer in de geest van de wet gewerkt gaat worden in plaats van strikt volgens de letter van de wet. Ook is er steeds vaker is er sprake van een advocaat, waardoor de procedures vaak formeler verlopen en juridiseren. Al enkele jaren vindt op deze functie van juridisch kwaliteitsmedewerker incidentele urenuitbreiding plaats, zo ook in 2021. Bovendien moet een back-up geborgd zijn. Voorgesteld wordt tot structurele urenuitbreiding over te gaan van 0,17 fte. In totaal is structureel € 13.000 nodig om de werkzaamheden voort te kunnen zetten.

Wet Inburgering

Met de inwerkingtreding van deze nieuwe wet op 1 juli 2021 hebben gemeenten een belangrijke rol gekregen omdat zij het dichtst bij de inburgeraars staan en het maatwerk kunnen leveren dat nodig is. Gemeenten hebben voortaan de regierol en moeten de asielstatushouders die bijstand ontvangen ontzorgen door de vaste lasten voor hen de eerste zes maanden te betalen. Maar ook moet er een brede intake plaatsvinden, moet er bij elke inburgeraar een Participatie en Inburgeringsplan worden gemaakt en moeten we Leerroutes en taallessen inkopen en aanbieden. Aan de andere kant geldt dat indien Inburgeraars zich onvoldoende inzetten, zij vaker en sneller dan in het huidige stelsel te maken krijgen met sancties, zoals een boete. De verwachting is dat de huidige incidenteel toegekende 0,5 fte toereikend is voor de genoemde taken. In totaal is structureel € 39.000 nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. De dekking wordt gevonden binnen het budget dat de landelijke overheid heeft verstrekt voor de toegenomen taken van deze nieuwe wet.

Loket Werk, Inkomen, Zorg

Met de beschikbaar gestelde formatie zijn de werkzaamheden uitgevoerd die beschreven staan in de 'Evaluatie Naar een Optimale Toegang' die bij de begrotingsbehandeling van 12 november 2020 is vastgesteld. Via vraagverheldering wordt de vraag doorgeleid naar het juiste loket of partner en procesregie wordt eerder betrokken bij casuïstiek die dreigt vast te lopen of vastgelopen is, waarna met in- en externe partners gezocht wordt naar maatwerk voor onze inwoners.

Schuldhelpverlening

In 2022 hebben we de taken die de nieuwe wetgeving op het gebied van schuldhelpverlening voorschrijft uitgevoerd. Zo hebben we bijvoorbeeld contact opgenomen met alle inwoners waarvan betalingsachterstanden op het gebied van gas/water/licht, huur of zorgverzekering bij ons werden gemeld in het kader van vroegsignalering van schulden. Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van het adviesrecht bij schuldenbewind.

Sociale zaken

De ontwikkeling om meer in de geest van de wet, dan volgens de letter van de wet te handelen, wordt steeds breder binnen de afdeling gevolgd. Daar waar mogelijk wordt de ruimte in de wetgeving opgezocht om beter invulling geven aan het begrip maatwerk en een optimaal resultaat voor de inwoner. We zien dat de trend om vaker een advocaat in te zetten bij procedures stabiliseert. De urenuitbreiding met 0,17 fte van de juridisch kwaliteitsmedewerker,

die in 2022 heeft plaatsgevonden, maakt dat we binnen de gestelde termijnen de bezwaar- en beroepsprocedures kunnen afhandelen.

Daarnaast zien we dat het tempo waarop landelijke wet- en regelgeving wijzigt toeneemt en implementatietermijnen kort zijn. De werkdruk op de afdeling blijft als gevolg van de energietoeslag, wijzigingen in de Participatiewet en andere regelgeving onverminderd hoog. Vacatures zijn als gevolg van de krappe arbeidsmarkt erg lastig te vervullen. Hetgeen de uitvoering verder onder druk zet. Desalniettemin is de afdeling erin geslaagd om in 2022 de energietoeslag snel te implementeren en is meer dan 90% van de doelgroep bereikt.

Inburgering

De eerste inburgeraars die vallen onder de nieuwe wet inburgering zijn in 2022 in onze gemeente komen wonen. Zij worden financieel ontzorgd en intensief begeleid door de regisseurs inburgering. Zo nemen zij de brede intake af, stellen het participatie en inburgeringsplan op en melden de inburgeraars aan bij de taalschool. Dit proces wordt regelmatig geëvalueerd, gezien de wetgeving nieuw is en een lerend stelsel is, en indien nodig aangescherpt.

Project Individuele Trajectbegeleiding Drugsgebruikers (PITD)

In 2021 is een pilot gestart met de inzet van een PITD-medewerker vanuit Novadic-Kentron. Het doel van dit project is om jongeren die door drugsgebruik in de problemen zitten of dreigen te komen, zo snel mogelijk in beeld te krijgen en met hen in gesprek te gaan. Hoe sneller dat gebeurt, hoe groter de kans dat we ernstige problemen kunnen voorkomen of deze succesvol kunnen behandelen. Helaas zijn er niet voldoende resultaten behaald. Daarom zal de pilot niet worden voortgezet.

De noodzaak om drugs gerelateerde hulpverlening op een of andere wijze dicht bij de jongeren te brengen, blijft echter bestaan. Er is in onze gemeente namelijk wel sprake van drugsproblematiek onder jongeren. Daarom zal bekeken worden op welke manier toch aan trajectbegeleiding gedaan kan worden, binnen de huidige contracten met zorgaanbieders.

In 2022 is het preventieakkoord opgesteld in de gemeente. Dit is een aanvulling op het sportakkoord, waarbij de focus ligt op de aanpak van overgewicht, roken én alcohol/verslavingsproblematiek. Door de stuurgroep van het sport-preventieakkoord wordt bekeken welke interventies ingezet worden. In de stuurgroep zijn verenigingen, maatschappelijk organisaties, de GGD en het onderwijs vertegenwoordigd.

Inzet Wijk -GGD'er

In 2020 heeft er met steun van een subsidie van ZonMW een pilot gedraaid waarbij een wijk- ggd- 'er werd ingezet voor ondersteuning van inwoners met psychosociale problematiek. Vanwege het succes hiervan is besloten deze pilot in 2021 op eigen kosten met een jaar te verlengen. Inmiddels is deze functie niet meer weg te denken uit onze gemeente en wordt een structurele inzet geadviseerd. Wij bekostigen deze inzet vanuit de reguliere budgetten.

Het advies voor structurele inzet van de Wijk-ggd 'er vanaf 2022 werd, om begrotingstechnische redenen niet gehonoreerd. Desondanks heeft zij haar werk ook in 2022 voort kunnen zetten, dit tot algehele tevredenheid. Zoals het er nu naar uit ziet zal deze functie vanaf 2023 wel (financieel) geborgd zijn.

Praktijkondersteuner huisartsen jeugd (POH J)

Evaluatie van de pilot POH-jeugd 2018-2020 heeft plaatsgevonden en er toe geleid dat de pilot in 2021 is verlengd. Uit de eindevaluatie is gebleken dat de inzet van de POH-jeugd zowel kwalitatief als financieel effect sorteert. We zijn voornemens om per 2022 de POH-jeugd voort te zetten. De effectiviteit van de POH-jeugd wordt ook bevestigd in het AEF-rapport en het Rijk heeft met de extra Rijksbijdrage jeugd ook het belang van de versteviging van deze functie benadrukt. Bekostiging van structurele inzet POH-jeugd wordt dan ook meegenomen in de besteding budget extra middelen Jeugdhulp. Door de structurele inbedding van een fulltime POH-jeugd wordt verwacht dat minder dure zorg hoeft te worden aangewend, waardoor een structurele besparing op de kosten voor jeugdhulp kan worden bewerkstelligd.

De fulltime Praktijkondersteuner jeugd (POH jeugd) in 2022 kwam aanvankelijk wat traag op gang. Daarbij duurde het even voor huisartsen daadwerkelijk ook meer gingen verwijzen naar de POH jeugd. Door in te zetten op kennismaking en huisvesting binnen de huisartsenpraktijken zien we met name in het 4e kwartaal een flinke groei van verwijzingen van huisartsen naar de POH Jeugd. Deze kan de jeugdigen vaak zelf helpen zodat specialistische jeugdzorg wordt voorkomen. Wanneer de POH Jeugd zelf niet kan helpen kan middels vraagverduidelijking de jeugdige gerichter worden verwezen.

Regionale expertise netwerk

Jeugdregio's richten op regionaal niveau een expertise netwerk in (wettelijke verplichting), waarmee elk kind snel passende hulp krijgt, ongeacht de complexiteit van de zorgvraag en wachtlijsten bij aanbieders (instellingen en vrijevestigde). De regio WBO bekijkt de mogelijkheid om dit te koppelen aan Jeugdadviessteam. Er is voor dit project een implementatiesubsidie aangevraagd. Het instellen van een regionaal expertise netwerk is een (extra) opdracht vanuit het Rijk, waarvoor de extra jeugdgelden aan gemeenten ter beschikking zijn gesteld. De structurele kosten zijn nog niet in beeld.

Het project regionale expertise netwerk is in 2022 ongewijzigd gecontinueerd.

Voorzieningen Jeugdhulp

Na de decentralisatie van jeugdhulp in 2015 is gewerkt aan de inrichting van het lokale en regionale zorglandschap. Sinds enkele jaren wordt gewerkt aan de transformatie van de jeugdhulp. Lokaal heeft dat, mede door de tekorten in voorgaande jaren, geleid tot het opstellen en uitvoeren van een lokaal uitvoeringsplan. In het vastgestelde Lokale uitvoeringsplan staan meerdere projecten opgenomen en zijn enerzijds gericht op de transformatieopdracht en dat verder op te pakken. Anderzijds hebben een aantal projecten de insteek om de kosten voor jeugdhulp beter beheersbaar te maken, zonder in te boeten op kwaliteit van de hulpverlening. Uit verschillende evaluatiemomenten in 2021 is gebleken dat de maatregelen effect sorteren. In 2022 wordt dit verder opgepakt. Geconcludeerd wordt dat de lokale uitvoeringsmaatregelen een positief effect hebben op de eerder opgelegde taakstelling.

Daarnaast zijn er echter een flink aantal ontwikkelingen binnen het jeugddomein die nadelig zijn voor de uiteindelijke kosten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp (inkoop WBO). Naast het toegenomen aantal zorgvragen en instromers zijn de volgende zaken nadelig voor het jeugdhulpbudget gebleken. Zo heeft Corona aantoonbaar gezorgd voor uitgestelde hulpvragen. Hetgeen heeft geresulteerd in het uiteindelijk inzetten van duurdere zorg.

Ook de wachtlijsten binnen de jeugdbeschermingsketen, de raad voor de kindbescherming en de (specialistische) GGZ-instellingen zorgen voor extra kosten binnen de jeugdhulp. Om deze zaken op te lossen stelt het Rijk vanaf 2022 extra middelen ter beschikking aan gemeenten. Daarom wordt er in de komende twee jaar van deze middelen extra capaciteit ingezet bij het CJG. Enerzijds om de wachtlijsten op te lossen die zijn ontstaan door de hoge druk in de gehele jeugdketen, anderzijds om de poortwachtersfunctie van het CJG te versterken. Dit gebeurt onder andere door extra inzet te plegen via het CJG op het onderwijs, om bevoegdheden en verantwoordelijkheden zuiver weg te zetten voor alle betrokken partijen. Daarnaast is er ook budget gereserveerd voor meer preventieve activiteiten. Verwacht wordt dat al deze inzet uiteindelijk zal leiden tot een daling van de kosten in de jeugdhulp. Omdat de te verwachte overschrijding op de jeugdhulpbudgetten in 2021 gedeeltelijk incidenteel van aard lijken en de gemeente (financiële) handvatten krijgen de knelpunten op te lossen wordt voorgesteld om de extra opgevoerde kosten jeugdhulp in de komende jaren af te bouwen met een daling gelijk aan de kortingen die het Rijk doorvoert op de extra budgetten.

Zoals gesteld gaat de extra Rijksbijdrage daarnaast gepaard met een aantal opdrachten. Een ervan is reeds financieel opgevoerd in deze begroting, te weten de extra inzet van de POH-jeugd. De andere opdrachten betreffen het instellen van een regionaal expertteam jeugd en het vormgeven van de norm van opdrachtgeverschap. Die laatste schrijft voor dat regio's zich ontwikkelen tot een gemeenschappelijke regeling. Op dit moment wordt een eerste aanzet gemaakt om de kosten hiervan te kwantificeren en inzichtelijk te krijgen.

Het lokale uitvoeringsplan jeugdhulp heeft in 2022 de focus aangebracht voor een viertal projecten:

1. **Samenwerking met huisartsen**

Huisartsen vormen een grote verwijzer naar jeugdhulp. Het is daarom belangrijk dat ook zij zich scharen achter de uitgangspunten van de regiovisie. In 2022 heeft drie keer een verwijzersoverleg jeugdhulp plaatsgevonden. De deelname van huisartsen is beperkt zodat we i.s.m. Zorroo (POH-jeugd) en het CJG een andere benadering zoeken. Hiervoor worden bezoeken afgelegd. Daarnaast hebben we i.s.m. met de huisartsen gewerkt aan een stroomschema voor de inzet van jeugdhulp waarin de taken en momenten van doorverwijzing zijn beschreven.

2. **Samenwerking met onderwijs**

In 2022 hebben de schoolbesturen een samenwerkingsovereenkomst ondertekend om in 2022 en 2023 samen met het CJG in te zetten op:

- Ondersteuning en zichtbaarheid op scholen
- Consultatie en advies
- Informatie en voorlichting
- Hanteren Meldcode kindermishandeling.

De eerste twee punten zijn inmiddels succesvol ingebed. In 2023 wordt vooral ingezet op de volgende twee punten:

3. **Data analyse**

Samen met jeugdhulpregio WBO is ingezet op het verbeteren van het dashboard. Lokaal hebben we een aanzet gemaakt tot een managementrapportage die inzage geeft in de cijfers achter het financiële kwartaaloverzicht inzet jeugdhulp.

4. **Inzet vrijwilligers**

In september is het project buurtgezinnen van start gegaan in onze gemeente. Dit project koppelt vraaggezinnen aan steungezinnen. Hierdoor kunnen gezinnen/kinderen waarmee het even minder goed gaat steun en ontlasting krijgen en hun netwerk

vergroten. Hiermee blijven problemen klein en kan jeugdzorg worden voorkomen. Natuurlijk moet het project eerst bekendheid krijgen en vraag- en steunouders vinden. In 2022 is al een eerste koppeling gemaakt.

Woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Omdat het vaak moeilijk is om te bepalen welke gemeente verantwoordelijk is, gaat het woonplaatsbeginsel wettelijk veranderen. Per 1 januari 2022 wordt het nieuwe woonplaatsbeginsel voor de Jeugdwet van kracht. Op dit moment is de verantwoordelijke gemeente in beginsel de gemeente waar de ouder met gezag woont.

Het nieuwe woonplaatsbeginsel kent als woonplaats van een jeugdige de gemeente waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de zorg met verblijf. Voor ambulante zorg is dat dus de gemeente waar de jeugdige staat ingeschreven. Naar verwachting heeft dit financiële consequenties. Op dit moment is de omvang van deze consequenties echter nog niet inzichtelijk. Het Rijk heeft, separaat van de extra jeugdbudgetten, een aanvullend budget ter beschikking gesteld voor de effecten en het inregelen van het woonplaatsbeginsel. Gestreefd wordt om de effecten op te vangen binnen het budget wat het Rijk daarvoor beschikbaar heeft gesteld.

De gevolgen van het nieuwe woonplaatsbeginsel zijn inmiddels afgerond. Voor de gemeente Geertruidenberg zijn 21 jeugdigen overgedragen aan een andere gemeente. De gemeente Geertruidenberg is verantwoordelijk geworden voor in totaal 23 nieuwe jeugdigen.

Norm voor Opdrachtgeverschap

Met de Norm voor Opdrachtgeverschap spreken gemeenten zich collectief uit dat en hoe ze op regionaal niveau (jeugdhulpregio West-Brabant Oost) willen samenwerken. Op dit moment wordt een wetswijziging voorbereid. Hierin staat naar verwachting als een van de belangrijkste zaken de verplichting opgenomen tot het oprichten van een regionale entiteit als bedoeld in de WGR (wet gemeenschappelijke regelingen) voor de regionale inkoop en de bovenregionale afstemming.

Met de Norm voor Opdrachtgeverschap spreken gemeenten zich collectief uit dat en hoe ze willen samenwerken op het gebied van jeugdhulp. Alle jeugdhulpregio's hebben de opdracht gekregen een regionale visie op de jeugdhulp vast te stellen. Deze regiovisie is in 2022 vastgesteld door alle 5 de gemeenten in de regio WBO. In 2022 is ook een plan van aanpak opgesteld over de Governance. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven.

WMO-voorzieningen

Ook in 2022 krijgt iedereen de zorg die nodig is. In het kader van het vastgestelde kostenbeheersingsplan kijken we wel of – daar waar dat kan en verantwoord is – we een lichter vorm van zorg aan kunnen bieden. Ook zullen we daar waar mogelijk een beroep doen op het voorliggend veld en het eigen netwerk.

In 2022 is weer een groter beroep gedaan op de huishoudelijke ondersteuning. Dit conform de verwachting na invoering van het abonnementstarief. Het beroep op de overige Wmo-

voorzieningen (begeleiding, vervoer, hulpmiddelen en woningaanpassingen) is redelijk stabiel gebleven. We zien in 2022 dan ook geen noemenswaardige overschrijding van de begroting.

Jeugdactiviteiten

In 2021 zijn er vanuit het Rijk eenmalig extra middelen beschikbaar gesteld om activiteiten voor en met jongeren te organiseren ('Jeugd aan zet'). Met deze middelen zijn diverse activiteiten voor en door jongeren georganiseerd en daarmee zijn ook de contacten tussen bijvoorbeeld het jongerenwerk, buurtsportcoach en de sportverenigingen versterkt. In 2022 wordt dit voortgezet.

In 2022 is de focus gelegd op de samenwerking met het Dongemond college en het creëren van een plek waar jongeren dagelijks terecht kunnen om elkaar te ontmoeten. De jongerenwerker is daarom vaker op het Dongemond te vinden en in 2022 is het jongerencentrum 2Gether gerealiseerd aan het Schoolpadje in Raamsdonksveer. Op deze plek ontmoeten jongeren elkaar en worden er door verschillende organisaties activiteiten georganiseerd, waaronder door de buurtsportcoaches.

Jeugdwerkloosheid

In 2022 zal er extra worden ingezet op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Jongeren blijken zwaar getroffen door de coronacrisis en de Rijksoverheid heeft het bestrijden van jeugdwerkloosheid als speerpunt benoemd. Dit onderwerp zal worden opgepakt in samenwerking met de regio.

In 2022 heeft het rijk ingezet op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. In onze regio is via het programma 'Regio West Brabant werkt met Talent' ingezet op het benutten van talenten, overbruggen van belemmeringen, het stimuleren van scholing, creëren van stageplaatsen en het bieden van een kansrijke start aan kwetsbare jongeren. Ook is er een programma gestart met het Werkgeversservicepunt en de PRO/VSO scholen om jongeren te begeleiden bij de overgang naar de arbeidsmarkt.

5.2 Beleidsindicatoren

Tabel Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de Beleidsindicatoren van Programma 5, Mens, Zorg en Inkomen

**Beleidsindicatoren
Programma 5**

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Jaar	Waarde	Eenheid	Bron	Opmerking
21.	6. Sociaal domein	Banen	2021	654,0	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	LISA	Cijfers CBS en Waar staat je gemeente.
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	2021	1	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Verwey Jonker gewijzigd in CBS als bron
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	2021	4	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	2022	74,6	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	2021	1	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Cijfers CBS en Waar staat je gemeente
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	2021	232	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	Cijfers CBS en Waar staat je gemeente
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Q2 2022	86	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	Cijfers CBS en Waar staat je gemeente zijn incidenteel afwijkend
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	2022	13,6	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	2022	0,7	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering		Onbekend	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Q2 2022	930	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	

5.3 Wat heeft het gekost?

Wat heeft het gekost?

Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2022	Verschil Begroting / Rekening 2022
Lasten	25.386	24.672	30.444	29.912	532
Baten	-5.924	-5.534	-8.462	-9.115	653
Saldo	19.462	19.138	21.982	20.797	1.185

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2022	Verschil Begroting / Rekening 2022
Lasten	500	0	765	1.865	-1.100
Baten	-50	-13	-113	-113	0
Saldo	450	-13	652	1.752	-1.100

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2022	Verschil Begroting / Rekening 2022
Lasten	25.886	24.672	31.209	31.777	-568
Baten	-5.974	-5.547	-8.575	-9.228	653
Saldo	19.912	19.125	22.634	22.549	85

5.4 Verbonden partijen

Verbonden partijen

In dit programma zijn de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regelingen opgenomen:

- Regio West Brabant
- Mid-Zuid
- CJG

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf F Verbonden Partijen.

5.5 Risico's

Toename jeugdhulp aantallen en/of complexere (duurdere) vormen

De kosten op het jeugddomein blijven zorgelijk, niet alleen de zorgen rondom de jeugdhulpaanbieders en indexatie van kosten, maar ook de instroom. In 2022 is meer ingezet op preventieve vormen van jeugdhulp, onder andere door de inzet van de Praktijkondersteuner Jeugd, maar ook door de start van het project om jeugdprofessionals op scholen in te zetten om instroom op een later moment in de jeugdhulp te voorkomen. Ook is mogelijk dat de instroom in jeugdhulp wordt verklaard door de mentale gevolgen van de coronacrisis.

Een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden of een toename van aanvragen voor bijzondere bijstand

Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2022 vrijwel gelijk aan de voorgaande jaren. Voor de bijzondere bijstand zagen we de uitgaven toenemen. Zowel het aantal aanvragen nam toe, als de hoogte van de bedragen per aanvraag. Reden hiervoor is een toename van onder andere het aantal statushouders, hoge tandartskosten en meer aanvragen kinderopvang ivm sociaal medische indicatie.

Toename aanvragen WMO/ aantal voorzieningen per inwoner

De toenemende vergrijzing zorgt ook voor een toenemend beroep op Wmo-voorzieningen. Dit zorgt voor hogere uitgaven, welke stijgende lijn de laatste jaren goed zichtbaar is. Hierbij is nu ook het personeelstekort een factor van betekenis geworden. Het is de vraag of er de komende periode voldoende personeel zal zijn voor deze groeiende vraag naar ondersteuning.

Tekort op exploitatie WSW (Midzuid).

Ondanks dat MidZuid in 2022 een flinke bezuiniging heeft gerealiseerd, hebben de hoge inflatie, gestegen energieprijzen en loonstijgingen tot een negatief resultaat bij MidZuid geleid. De verwachting is dat MidZuid een paar jaar nodig zal hebben om weer een sluitende begroting te realiseren. Daarbij zet de uitstroom van de Sw-medewerkers de resultaten verder onder druk, omdat de rijksmiddelen voor de medewerkers die instromen bij MidZuid (Beschut werk en Participatiewet) lager zijn. Komende twee jaar worden de verliezen ten laste gebracht van de algemene reserve van MidZuid.

Fraude door klanten

In 2022 is na de corona periode en de daarop volgende vluchtelingen crisis, waarin de fraudepreventiemedewerker een rol had, weer ingezet op fraudepreventie. Gezien de achterstand die was opgelopen door de corona periode hebben we keuzes moeten maken met betrekking tot de fraudemeldingen die zijn blijven liggen. De meldingen zijn afgewogen en onderzoeken zijn weer opgepakt.

5.6 Voortgang investeringen

Voortgang investeringen

Binnen programma 5 Mens, Zorg en Inkomen zijn er geen investeringen in het investeringsplan 2022 opgenomen of investeringen in het boekjaar 2022 separaat door de gemeenteraad besloten.

